

DIRECTRIUS PROFESSIONALS D'E.C.C.O: LA PROFESSIÓ I EL SEU CODI ÈTIC

E.C.C.O. Professional Guidelines I: DIRECTRIUS PROFESSIONALS

Document promogut per la Confederació Europea d'Organitzacions de conservadors-Restauradors (E.C.C.O.) i aprovat per la seva Assemblea General.
Brussel·les, 1 març 2002.

Preàmbul

Els objectes, edificis i ambients als quals la societat atribueix valors estètics, artístics, documentals, ambientals, històrics, científics, socials, o espirituals particulars es consideren "Patrimoni cultural" i constitueixen un patrimoni material i cultural que serà transmès a les generacions futures.

Ja que la societat confia la seva cura al Conservador-Restaurador, aquest adquireix una responsabilitat no només amb el patrimoni cultural en si mateix, sinó també amb el seu propietari o guardià legal, amb l'autor o creador, el públic, i la posteritat. Les següents circumstàncies serveixen per salvaguardar tot el patrimoni cultural amb independència del seu propietari, edat, nivell d'acabat o valor.

I. Definició del Conservador-Restaurador

El Conservador-Restaurador és un professional que té l'entrenament, el coneixement, les habilitats, l'experiència i la comprensió per actuar amb l'objectiu de preservar el patrimoni cultural per al futur, i d'acord a les consideracions assenyalades a continuació.

El paper fonamental del Conservador-Restaurador és la preservació del patrimoni cultural en benefici de les generacions presents i futures. El Conservador-Restaurador contribueix a la percepció, a l'apreciació i comprensió del patrimoni cultural pel que es refereix al seu context ambiental i a les seves característiques físiques i la seva importància.

El Conservador-Restaurador porta a terme i es responsabilitza de: el planejament estratègic; l'examen i diagnòstic; l'elaboració dels plans de conservació i de les propostes de tractament; la conservació preventiva; els tractaments de conservació-restauració i la documentació de les observacions i de qualsevol intervenció.

L'examen consisteix en la identificació, la determinació de la composició i l'avaluació de l'estat del patrimoni cultural; la identificació de la naturalesa i extensió de les alteracions; l'avaluació de les causes de deteriorament i la determinació del tipus i extensió del tractament necessari. Inclou l'estudi de la informació rellevant existent.

La conservació preventiva consisteix en l'acció indirecta per retardar el deteriorament i prevenir el dany creant les condicions òptimes per a la preservació del patrimoni cultural mentre sigui compatible amb el seu ús social. La conservació preventiva també s'encarrega de la manipulació, transport, ús, emmagatzematge i l'exposició correctes. Pot també incloure aspectes relacionats amb la producció de facsímils amb la finalitat de preservar l'original.

La conservació consisteix principalment en l'acció directa realitzada sobre el patrimoni cultural amb l'objectiu d'estabilitzar el seu estat i retardar posteriors deterioraments.

La restauració consisteix en l'acció directa realitzada sobre el patrimoni cultural danyat o deteriorat amb l'objectiu de facilitar la seva percepció, apreciació i comprensió respectant, en la mesura possible, les seves propietats estètiques, històriques i físiques.

La documentació consisteix en un registre escrit i il·lustrat exacte de tots els procediments realitzats, i la base lògica de cada un d'ells. S'ha de presentar una còpia de l'informe al propietari o al guardià del patrimoni cultural i s'ha de mantenir accessible. En aquest document s'ha d'especificar qualsevol requisit posterior per l'emmagatzematge, manteniment, exhibició o accés a la propietat cultural.

El Conservador-Restaurador manté la propietat intel·lectual de l'expedient que serà conservat com a referència futura.

A més, és competència dels Conservador-Restauradors:

- desenvolupar programes, projectes i prospeccions en el camp de la conservació-restauració
- proporcionar consell i assistència tècnica per a la preservació del patrimoni cultural
- preparar els informes tècnics sobre patrimoni cultural (excepte qualsevol judici sobre el seu valor comercial).
- realitzar investigacions
- desenvolupar programes educatius i ensenyar
- divulgar la informació obtinguda de l'examen, del tractament o de la investigació
- promoure una comprensió més profunda del camp de la conservació-restauració

II. Educació i formació

Per mantenir els estàndards de la professió, l'educació professional dels Conservadors-Restauradors i la seva formació estarà al nivell d'un màster d'universitat (o equivalent reconegut) en conservació-restauració. La formació es detalla més a fons en el Document "Directrius professionals de E.C.C.O. III".

El de la Conservació-Restauració és un camp complex i en ràpid desenvolupament. Per tant, el Conservador-Restaurador qualificat té la responsabilitat professional de mantenir-se actualitzat respecte als últims descobriments, i d'assegurar-se que practica la seva professió d'acord al pensament ètic actual. El desenvolupament professional continu es detalla més a fons en el Document "Directrius professionals de E.C.C.O. II".

III. Diferenciació respecte a altres camps relacionats

El de la Conservació-Restauració es diferencia d'altres camps relacionats (ex. L'Art i l'Artesania) en que el seu objectiu primari és la preservació del patrimoni cultural, enfront de la creació de nous objectes o el manteniment o reparació d'objectes en un sentit funcional.

El Conservador-Restaurador es diferencia d'altres professionals per la seva educació específica en conservació-restauració.

E.C.C.O. Professional guidelines II: CODI ÈTIC

Aquestes directrius professionals foren aprovades per aquesta associació en la assemblea general celebrada a Brussel·les el 7 de març de 2003. Consten de 28 articles distribuïts en 4 apartats. Es tracta de recomanacions. Al final del document es fa un esment especial al document "El Conservador-restaurador: una definició de la professió" (ICOM-CC, Copenhaguen 1984), ja que va ser el primer document adoptat per E.C.C.O.

I. Principis generals per l'aplicació del Codi.

Article 1. El codi ètic incorpora els principis, obligacions i comportament que cada Conservador-Restaurador que pertanyi a una organització membre d'E.C.C.O. ha d'esforçar-se a seguir durant la pràctica de la professió.

Article 2. La professió del Conservador-Restaurador constitueix una activitat d'interès públic i s'ha de practicar en compliment de totes les lleis pertinents i acords nacionals i europeus, particularment els que es refereixen a propietat robada.

Article 3. El Conservador-Restaurador treballa directament sobre patrimoni cultural i adquireix una responsabilitat amb el propietari, el patrimoni i la societat. El Conservador-Restaurador té dret a treballar sense obstacles en relació a la seva llibertat i independència.

El Conservador-Restaurador té dret en totes les circumstàncies a rebutjar qualsevol petició que cregui contrària als termes o esperit d'aquest codi.

El Conservador-Restaurador té dret a esperar que el propietari o el responsable li proporcioni tota la informació rellevant respecte a un projecte de conservació-restauració (de qualsevol dimensió).

Article 4. El fet de no respectar els principis, obligacions i prohibicions del Codi constitueix una pràctica poc professional i comportarà desprestigi a la professió. És responsabilitat de cada cos professional nacional assegurar-se que els seus membres compleixen l'esperit i la lletra del codi, i actuar en el cas d'incompliment provat.

II. Obligacions envers el Patrimoni Cultural

Article 5. El Conservador-Restaurador respectarà la importància estètica, històrica i espiritual i la integritat física del patrimoni cultural confiat a la seva cura.

Article 6. El Conservador-Restaurador, en col·laboració amb altres companys professionals implicats amb el patrimoni cultural, tindrà en compte els requisits del seu ús social a la vegada que preserva el patrimoni cultural.

Article 7. El Conservador-Restaurador ha de treballar al millor nivell independentment de qualsevol opinió respecte al valor comercial del patrimoni cultural. Encara que les circumstàncies puguin limitar l'abast d'una acció dels Conservadors-Restauradors, hauria de mantenir-se el respecte al Codi.

Article 8. El Conservador-Restaurador ha de tenir en compte tots els aspectes de la conservació preventiva abans de dur a terme una intervenció directa sobre el patrimoni cultural, i ha de limitar el tractament solament al que sigui necessari.

Article 9. El Conservador-Restaurador s'esforçarà en utilitzar únicament els productes, materials i procediments que, segons el nivell actual de coneixement, no siguin perjudicials pel patrimoni cultural, l'ambient o la gent. L'acció en si mateixa i els materials emprats no han d'interferir, en la mesura del possible, amb cap examen, tractament o anàlisi futur. Cal també que siguin

compatibles amb els materials del patrimoni cultural i ser tan fàcilment i total reversibles com sigui possible.

Article 10. El tractament de conservació-restauració del patrimoni cultural s'ha de documentar mitjançant un registre escrit i il·lustrat de l'examen organolèptic, de qualsevol intervenció de restauració i de tota informació rellevant. L'informe també ha d'incloure els noms de tots els que han realitzat el treball. S'ha de presentar una còpia de l'informe al propietari o responsable del patrimoni cultural i s'ha de mantenir accessible. En aquest document s'ha d'especificar qualsevol requisit posterior per a l'emmagatzematge, manteniment, exhibició o accés a la propietat cultural.

Article 11. El Conservador-Restaurador ha d'emprendre únicament treballs pels quals sigui competent. El Conservador-Restaurador ni tan sols ha de començar o continuar un tractament que no sigui beneficiós per al patrimoni cultural.

Article 12. El Conservador-Restaurador ha d'esforçar-se en enriquir els seus coneixements i habilitats amb l'objectiu constant de millorar la qualitat del seu treball professional.

Article 13. Quan sigui necessari o apropiat, el Conservador-Restaurador col·laborarà amb altres professionals i participarà amb ells en un intercanvi complet de la informació.

Article 14. En qualsevol emergència en la que el patrimoni cultural estigui en perill immediat, el Conservador-Restaurador -amb independència del seu camp d'especialització- proporcionarà tota l'ajuda possible.

Article 15. El Conservador-Restaurador no retirarà cap material del patrimoni cultural a no ser que sigui imprescindible per a la seva preservació o que interfereixi substancialment amb el valor històric i estètic del patrimoni cultural. Els materials retirats hauran de ser conservats, si és possible, i el procediment documentat completament.

Article 16. Quan l'ús social del patrimoni cultural sigui incompatible amb la seva preservació, el Conservador-Restaurador discutirà amb el propietari o responsable legal, si la fabricació d'una reproducció de l'objecte seria una solució intermèdia adequada. El Conservador-Restaurador recomanarà procediments adients de reproducció per no malmetre l'original.

III. Obligacions envers al propietari o responsable legal

Article 17. El Conservador-Restaurador ha d'informar al propietari absolutament sobre qualsevol acció requerida i especificar els mitjans més apropiats per a una cura continuada.

Article 18. El Conservador-Restaurador està lligat pel secret professional. Per fer una referència a una part identificable del patrimoni cultural ha d'obtenir el consentiment del seu propietari o responsable legal.

Article 19. El Conservador-Restaurador mai ha de recolzar el comerç il·lícit de patrimoni cultural, i ha de treballar activament per evitar-lo. Quan la propietat legal estigui en dubte, el Conservador-Restaurador haurà de comprovar-la mitjançant totes les fonts disponibles d'informació abans que s'emprenqui qualsevol treball.

IV. Obligacions envers als col·legues i a la professió

Article 20. El Conservador-Restaurador ha de mantenir un esperit de respecte per la integritat i dignitat dels col·legues, la professió de Conservació-Restauració, i les professions i professionals relacionats.

Article 21. El Conservador-Restaurador hauria de, dins dels límits del seu coneixement, capacitat, temps i mitjans tècnics, participar en la formació d'interns i d'ajudants.

El Conservador-Restaurador és responsable de supervisar el treball confiat als seus ajudants i interns i té la última responsabilitat sobre el treball dut a terme sota la seva supervisió. Ha de mantenir un esperit de respecte i integritat envers aquests col·legues.

Article 22. Quan el treball sigui (completament o parcial) subcontractat a un altre Conservador-Restaurador, per qualsevol raó, el propietari o responsable haurà de ser-ne informat. El Conservador-Restaurador original és en última instància responsable del treball, a no ser que es prenguin mesures prèvies.

Article 23. El Conservador-Restaurador ha de contribuir al desenvolupament de la professió compartint experiència i informació.

Article 24. El Conservador-Restaurador s'esforçarà per promoure una comprensió més profunda de la professió i un major coneixement de la conservació-restauració entre altres professions i el públic.

Article 25. Els informes referents a intervencions de conservació-restauració de les quals el Conservador-Restaurador és responsable són la seva propietat intel·lectual (conforme als termes del seu contracte de treball). Té el dret de ser reconegut com autor del treball.

Article 26. La implicació en el comerç de la propietat cultural no és compatible amb les activitats del Conservador-Restaurador.

Article 27. Quan un Conservador-Restaurador professional emprengui un treball que està fora de l'àmbit de la Conservació-Restauració, ha d'assegurar-se que no entra en conflicte amb aquest Codi.

Article 28. Per a mantenir la dignitat i la credibilitat de la professió, el Conservador-Restaurador ha d'emprar solament formes adequades i informatives de publicitats en el que es refereix al seu treball. S'ha de tenir una especial cura en relació a les tecnologies d'informació per evitar la difusió d'informació inadequada, enganyosa, il·legal o desautoritzada.

Reconeixements

La Confederació Europea d'Organitzacions de Conservadors-Restauradors (E.C.C.O.) va preparar les Directrius professionals d'E.C.C.O. en base a l'estudi dels documents de les organitzacions nacionals i internacionals de conservació-restauració i patrimoni. "El Conservador-Restaurador: una definició de la professió" (ICOM-CC, Copenhague 1984) fou el primer document adoptat per E.C.C.O.

E.C.C.O. Professional guidelines III: FORMACIÓ

Aquestes directrius professionals foren aprovades per aquesta associació a la seva assemblea general celebrada a Brussel·les el 2 d'abril de 2004. Consten de 4 apartats:

I. Objectius bàsics de l'educació en Conservació-Restauració

L'educació és basa en els més alts estàndards ètics de la professió, dirigits a respectar la singularitat del patrimoni cultural i la seva importància estètica, artística, documental, ambiental, científica, social o espiritual. Després de completar la seva educació, els graduats han de poder treballar amb responsabilitat en l'àmbit de la conservació-restauració del patrimoni cultural, incloent-hi els aspectes tècnics, científics i artístics més especialitzats. Han de ser capaços de col·laborar amb totes les altres professions relacionades amb la preservació del patrimoni cultural. Els graduats també han de ser capaços de dur a terme la investigació independent en el camp de la conservació-restauració, la tecnologia i les tècniques històriques. L'educació també té com a objectiu el desenvolupament de totes les altres habilitats importants indicades a les directrius professionals d'E.C.C.O. I.

II. Nivell d'Educació

El nivell mínim per entrar a la professió com un conservador-restaurador qualificat ha d'estar al nivell del Màster (o equivalent reconegut). Això pot aconseguir-se mitjançant un període d'estudi a temps complet en la conservació-restauració de no menys de 5 anys en una universitat (o en un nivell equivalent reconegut) i ha d'incloure pràctiques externes ben estructurades. Ha de ser seguit per la possibilitat d'estudi a nivell de Doctorat.

Tant l'educació teòrica com la formació pràctica són de gran importància, i s'han d'organitzar en de manera equilibrada. Després de completar amb èxit un examen final el candidat rep una llicenciatura o diplomatura. També s'ha de fer referència a les especialitats estudiades.

Depenent de les situacions nacionals, també pot ser rellevant avaluar la pràctica professional per confirmar la capacitat dels conservadors-restauradors per treballar, de forma ètica i competent, en la seva especialitat.

III. Formació Pràctica

La formació pràctica ha d'implicar el tractament d'objectes originals concretes que s'estimin adequats per a fins didàctics. Els objectes triats han de proporcionar material per a un estudi de cas ben documentat incloent examen tècnic, diagnòstic i tractament. Des del començament de la seva educació, aquests estudis de cas fan que els estudiants entenguin cada objecte com un cas únic en relació a la seva aplicació més pràctica. D'altra banda, els estudis de casos ofereixen la millor possibilitat d'integrar tots els aspectes teòrics, metodològics i ètics de la conservació-restauració en la formació pràctica. S'anima a l'estudi i la pràctica de les tècniques històriques, la tecnologia i els processos de fabricació de materials relacionats, ja que promouen una major comprensió dels aspectes físics, històrics i artístics del patrimoni cultural.

IV. Formació Teòrica

És imprescindible un equilibri entre la ciència i les humanitats per a la formació teòrica. Els temes teòrics han de ser determinats per l'especialització en el camp de la conservació/restauració i han d'incloure:

- Principis ètics de la Conservació-Restauració.
- Ciència (per exemple, Química, Física, Biologia, Mineralogia, Teoria del color).
- Humanitats (per exemple, Història, Paleografia, Història de l'art, Arqueologia, Etnologia, Filosofia).

- Història dels materials i tècniques, tecnologia i processos de fabricació.
- Identificació i estudi dels processos de deteriorament.
- Exposició i transport dels béns culturals.
- Teoria, mètodes i tècniques de Conservació, Conservació preventiva i Restauració.
- Processos implicats en la fabricació de reproduccions d'objectes.
- Mètodes de documentació.
- Mètodes de la investigació científica.
- Història de la Conservació-Restauració.
- Qüestions jurídiques (per exemple, els estatuts professionals, la llei del patrimoni cultural, les assegurances, els negocis i la legislació fiscal).
- Gestió (col·leccions, personal i recursos).
- Salut i Seguretat (incloses les qüestions ambientals).
- Habilitats de comunicació (incloses les Tecnologies de la Informació).